

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Versoeninghe Vande Menschen Met Godt Door Het H. Sacrificie der Misse

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1671

Voor-Bode met eenen Opdracht Brief ghesonden aen den Gevschen
Minister Van Dordrecht met naeme Den Roomschen Uylen-Spieghel.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34140

VOOR-BODE

met eenen

OPDRACHT BRIEF

ghesonden

aen den GEVSCHEEN MINISTER

Van

DORDRECHT

met naeme

DEENROOMSCHEN UYLEN-SPIEGHEL:

T En langhen lesten, naer dry maenden ver-
langhens; heb ick, over dry daghen, dat is;
vrijdag den 11. van *Augustus*, ontrent ten thien
uuren smorghens, ontfanghen een kleyn *Pasquille-*
schift, ghenoemt den *Antuerpschen Vyl*, datmen,
in *Wierdighen Roomschen Vyl spiegel*, seght uyt u-
ren koker te komen: Een werck, voorwaer,
vredigh voor den koker en penne van soo ee-
nen Doctoor, van achter tot voren vol van argu-
menten, gheknocht, ende ghestelt op hunne
voeten, met het merch vande *Vylen Philosophie*,
ende *Theologie*.

Het behandighen van dit *Pasquilleken*, is recht
overallen op soo eenen tijdt als ick belich was
te drucken, teghen de kermisse van *Antwer-*
pen, dit volghende schrift, ghenoemt *versoeninghe*
van de menschen met Godt; t'en kost niet beter;
want dit was eene bequaeme occasie om u door
den *Voor-bode*, ende *opdracht brief*, daermêe te
verreken, niet om dat gy het selve beantwoor-
den

den fout, want dat is verre boven uwe krachten ende verstant, maer alleenlijck om, door het lesen des selfs, uwe hersenen wat besich te houden ende te scherpen, ter wijle dat ick u korts meerdere stoffe sal gheven; ondertusschen kont ghy oock, om van verre te sien (indien ghe niet blind en sijt als eenen *Vyl*) uwe dommigheydt, eens in consideratie nemen dese volghende korte bemerckingen, die ick op uwe *Pasquille* hebbe ghemaect.

1. Dat ghy my den *Antwerpschen Vyl* heet, ende niet eenen *Vyl* in't ghemeen, hebt ghy buyten twijffel ghedaen sonder versauw, niet denckende dat my dien tijtel streckt tot eere. want ick achte dit voor het heerlijkste dat eenen *Vyl* in de werelt kan hebben, dat hy eenen *Vyl van Antwerpen* is, dat is, vande voornaemste ende vermaerste stadt vande werelt: Immers voor my aengaende, ick houd'et daer voor, dat het heerlijcker is eenen *Vyl van Antwerpen* te sijn, als eenen *Geuschen Minister* ofte *stien-krijter* van *Dort*.

2. Dat ghy my in uwe *voor-reden*, *Pater ater*, en *Haesen-aert*, en over al *Hâz-ârt* noemt, dat is inder waerheydt subtil ende scherp-sinnigh: maer ick was met ten eersten verwondert hoe eenen *Vyl*, op eenen ooghenblick tijts, kost veranderen in eenen *Haes*: Doch wat kan men van een lofhoofd, anders als een los-praeten, verwachten? de andere eer-tytels, die ghy my gheeft, daer sal ick, met Godts gratie, breeder met uwe *Ghemeente*, binnen korte daghen van spreken.

3. Dat ghy dreyght in 't licht te gheven, mit eenen *nieuwen Roomschen Vylens-spieghel*, nu den *leest*-*ren*

O P D R A C H T

den *Duyvels-dreck*, dan, ick en weet niet wat, daer
toont ghy dat ghe zyt ghelijck de koppighe kin-
ders; hoe men se meer verbiedt, hoe s'het meer
doen.

4. Hoe heb ick ghelachen als ick u, eylaes!
men *Vyl*, hebbe sien vallen in den selven strick
die ghy voor my had gheleydt: Want ter wijle
dat ghy Pag. 7. besich sijt met te bulderen, er-
ger als een *Geusch* Predicant, om uwe domme
gemeente wijs te maeken dat het altemael leu-
ghenen sijn, 't ghene ick deurgaens den Kercken
niet ende de ghemeente van *Dordrecht* in mijne
ontstentnisse, doe spreken, soo doet ghy self in uwe
Paquille eenen *Roomsch ghesinden* wel tot veertich-
maal spreken, dinghen die noyt *Roomsch ghesinde*
bedacht heeft: wel, *Domine Doctor*, wat dunckt u
daer van? sijn dat oock altemael leughenen? Ick
die wel, ghy en ledt op uwe stucken niet: Ghy
gaet in alles voort sonder versauw, ofte wel ghy
en verstaet u aen de materie van de *Dialogen* of
Samen-sprekinghen niet: Komt, als een man, ick
wil het u leeren: De *Dialogen* en bestaen niet
nootzakelijck in dinghen die met'er daet van ye-
mant gheseyt sijn, maer, *konnen*, of *moeten*, ofte
behoorden gheseyt te worden naer d'omstandighe-
den van den tijdt, persoonen, en saeken: Nu,
de *Annotatien*, leughens, ende vuyl-spreken van
uwen *Vyl-spiegel*, waeren soodanich, dat alle ghe-
sonde verstanden (onder de welcke ick namelijck
Helle Mijnheer den Burghmeester, ende andere
persoonen van qualiteydt binnen *Dordrecht*) soo
voesten, *kosten*, ofte *behoorden* te spreken ghelijck
ick se in mijn schrift hebbe doen spreken Dat
sijn

OPDRACHT

fijn eyghentlijck *Dialogen*; verstaet ghe dat wel? wat kiest ghy nu, mijnheer *Vyl spiegel*? wilt ghy dit noch uytroepen voor leughens? soo hebt ghy dan tot veertichmael gheloghen in uwe *Pasquille*, als ghy een *Roomsch-ghesinde* soo dickwils hebt doen spreken dinghen die noyt *Roomsch-ghesinde* ghedacht heeft. Siet, dat komt'er af als men de onwetende ghemeente met leughens wilt paeyen, ende bedrieghen: wat sal ick segghen? ghy en kost my op gheene leughens betrappen (soo als ick u korts sal vertoonen) daerom moest ghy cenighe leughens versieren al soud'et u selve den hals kosten, ghelijck het hier doet: Siet dat ghe op een ander tijdt voorsichtigher zijdt, als een fray man, ende dat ghe uwe ghemeente niet meer en bedrieght, noch en ontsicht: Want ick soude u de plaets kunnen aenwijsen te *Dort* (maer ick sal my wel wachten op dat ick niemant in druck brenghe) daer een van uwe *Confraters*, een *Predikant*, op eene maelyt gheseyd heeft dese formele woorden soo sejt uyt den mont komen van yemant die daer self teghenwoordigh was: *Indien ick, seyde hy, van den Magistraet van Dorrecht waer ick sou den Roomschen Vyl spiegel op de publyke plaetse vande Iustitie, door den Scherprechter in stucken doen hacken tot schande vanden aetheur, want een predikant en moet niet schryven tot ontsichtinghe, maer alleen tot Bichtinghe.* Wat dunckt u van dit stucxken? nu fiet gy inmers wel dat ick den Kercken-raet niet sonder fundament en hebbe doen spreken, ende dat uwen *Vyl spiegel* maer en is voor het *Grauw*, ende ghespuys, ende niet voor de wijse.

5. Dat ghy my Pag. 10. beschuldicht dat ick
ghe-

OPDRACHT

ghedertigh besich ben in mijne Collatien om het volck
 over mijne kluchten, en sot gheclap tot lachen te ver-
 trecken. Sijt seker dat ghy groot onghelijck hebt,
 want de heele stadt van Antwerpen kan u over-
 uyghen van valscheydt: T'sou konnengheschie-
 len dat mijne toehoorders somwijlen soudengela-
 che hebbe, maer dit en was om Mijne kluchten, noch
 om mijn sot gheclap niet, maer om de botticheden,
 bespraeten, grillen, sotte besluyten, lasteringhen,
 scheldinghen, dollicheden, en ongherymtheden
 van sommighe Geusche Predikanten, welckers
 scriften ick op den preeck-stoel hun voorlas:
 Alsoo ben ick indachtich dat se ondertusschen
 ghelachen hebben, als my Daniel Hulsius, over ne-
 ghen iaeren, noemde eenen Jan-potagie, een Quack-
 salver, een bedriegher, een botterick, een Swetser,
 een discipel des duyvels, eene leugenachtighe penne en-
 de tonghe, eenen onbeschaemden dwaes dryver, eenen
 Brullion, eenen sot, met een woort als hy de ghe-
 meene tale der Predikanten sprack: Hoe en sou-
 den wijse mannen met soodanighe felle ende
 bondighe argumenten niet lachen ghelijckse al-
 reede met uwen Vyl spieghel, ende noch meer met
 uwen Antwerpschen Vyl hebben ghedaen eer hy
 noch op den preeck-stoel uytghetuyt is: En dan
 komt ghy schreeuwen, ende begheert datmen
 uwe boeken aen onse ghemeente sou kenbaer
 maeken, ondertusschen als ick dit doe, de
 schreurs worden uytghelachen als eenen hoop
 malle hoofden ofte Comedianten: Dat verstaet
 ghy nu mede wel Domine Vyl-spieghel is het niet
 waer? ick en ben dan den man niet die met mij-
 ne kluchten het volck verwecke tot lachen, maer

sijn de sotte schriften van uwe eygen *Confratri*,
 6. Ick en kan niet bedencken met wat voor-
 hooft dat ghy uwe arme verdoolde ghemeente
 noch meer wilt verleyden, als gy haer wijs-maecke
 dat ick niet anders en doe als schelden en laste-
 ren: Want ghy seght Pag. 21. P. *Hazart* schynt be-
 ter ervaren te zyn in scheld-woorden, lasteringhen,
 spotteryen, en quincq slaghen (daer van niet alleen die
 boeckje, maer oock, soo ick hoore, sijne predicatien vol
 zyn) dan in den Bijbel.

Aengaende *mijne predikatiën*, g'hebt qualijck
 ghehoort, ende al te lichtveerdigh gheweest in
 t gelooven, ghy moest, als een voorsichtigh man,
 te voren de saeke wel ondersocht hebben, want
 niet alleen de heele stadt van *Antwerpen* (uyt-ghe-
 nomen een deelken van uwe botte ende leughen-
 achtighe *G. (an)*) maer oock vele van uwe Heeren
 Staeten, Burghmeesters, ende andere treffijcke
 persoonen, die my dickwils ghehoort hebben,
 soudē u contrarie gheseyt hebben.

Aengaende *mijn leste boeckje*, toont my daer
 eens foodanighe manieren van spreken ghelijck
 ghy over al hebt in uwen *Vyl spiegel*, ende in u-
 wen *Antwerpschen Vyl*, en hout dan eens voet by
 steek, indien ghy het hert hebt. In uwen *Vyl-spi-
 ghel pag. 63.* noemt ghy den *H. Dominicus*, het ver-
 ken des Heeren, een groot vercken, pag. 67. Eenen
 houten klaes: pag. 82. seght ghy dat hy een expert
*Chirurgijn was, beter als meester kakadoris, ofte mee-
 ster iacob van Ronde wercken: pag. 123.* noemt ghy
 den *H. Franciscus, kleynen Franc, ofte Fransje: pag.
 126.* Kleyn verstant: pag. 127. Een Comediant mit
 dans-schaenen: pag. 249. seght ghy dat hy soo staigh

O P-D R A C H T.

Wat als eenen bock die kool eet: In uwen *Antwerpschen Vyl*, noemt ghy hem pag. 38. *Roomsch Vyltje*, *Ian Potages Hansje*, *Sotteboltje*, ende pag. 39. *Sot Fransje*: Als ghe wilt spreken van lasteringhen dat sijn lasteringhen die treffen, soodanighe mannen, die nu vier hondert jaeren van de heele wereldt sijn ghehouden gheweest voor uytstekende in deughden, uyt te krijten voor *verckens*, *comedianten*, *Ian potagen*, en *sotte-bollen*; dat sijn lasteringhen, segghe ick noch eens, ondertusschen dit en is noch maer een kleyn staeltje van menighe andere, met de welke ghy uw' boeck op-ghepropt hebt, toont my nu jet dierghelijcke in mijn boeckje; en roept dan, als eenen blinden, dat ick lastere. Courage als een man, helpt uwe ghemeente uyt haere verblindheydt, ende u selven uyt de brödde.

Wilt ghy nu een staeltjen hebben van uwe scheldinghen? in uwen *Antwerpschen Vyl* noemt ghy my pag. 7. Eenen *Roffiaen*, ende *Roffelmond*: pag. 10. Eenen *onbeschaemden Comediant*: pag. 45. Eenen *uyl met vier ooren*: pag. 46. Eenen *irregularien*, *irreligiösen*, *lichten Cappellaen*, eenen *zül-bedervenden leeraer*, eenen *ziel-worgher*: pag. 54. Den *Antwerpschen bouffon ende Comediant*: pag. 33. Den *Antwerpschen dief*: pag. 55. Een *Raes-bol*: pag. 51. Een *Draey-bol* en *Suysebol*: &c. Wat dunckt u hier van, *Mijn Heer*? sijn dit gheene scheldinghen? en dan gaet ghy, als eenen Lemmen, uwe ghemeente aen de ooren sitten, om dat ick ergens segghe, *Wat is onsen geck over-ghekomen*? en ghekomt hier praeten van de Schriftuere *Matth. 5. 22.* *Wie tot sijnen broeder seght, ghy dwaes, die sal strafbaer sijn door het helsche vyer*: Och arm! *Mijn Heer Vyl-*
 * 5 *spiegel,*

spiegel, hoe sal het dan met u afloopen, die niet alleen den *H-Franciscus*, *Sotteboltje*, ende *Sot-Fransje* en noemt, maer oock my uyt-roept voor een *Raes-bol*, *Draey-bol* en *Suyse-bol*? dat verdient ten minsten een goet Vaghevyer: Wil ick u segghen hoe ghy dit by uwe gemeente verschoonen moet? seght maer dat onse eygen schrijvers, *S. Franciscus* een *Sotteboltje*, ende *Sot Fransje* ghenoeint hebben: Maer de swarigheyt is dat ghe dit niet en sult konnen betoonen: Seght dan, dat men dit kan trecken uyt de historykens die ghy in uwen *Vyl-spiegel* verhaelt; maer trecken of niet trecken, *Christus* seght even-wel dat men aen niemandt en magh seggen *Ghy dwaes*: Hier moght ghy wel staen sien met uwen mont vol tanden: Doch t'en is geen noor, ick sal u noch voort helpen: Seght dan, als ghe niet meer en kont, aen uwe ghemeente: *Christus* en seght niet dat het de eeuwiche straffe verdient te segghen aen jemandt: *Sotteboltje*, ofte *Sot Fransje*, ofte *Draey-bol*, ofte *Raes-bol*, ofte *Suyse-bol*, maer alleen, als men seght, *Ghy dwaes*: Siet ghe wel? daer is het vast, en dan sal uwe ghemeente noch seggen, wat voor een man is onsen *Domine!* hoe ervaren is hy in de schrifture. Gaet nu henen, en maeckt uwe ghemeente noch wijs dat mijn boeckje vol lasteringhen en scheldinghen is.

7. Ghy hebr het soo breedt met dickwils t'herhaelen dat de historykens die ghy in uwen *Vyl-spiegel* verhaelt, gketrocken sijn uyt onse eyghen history-schrijvers.

Niet alle, vrient; Ick hebbe u al staelijens voor-ghestelt daer contrarie blijktt, maer ghy sijn noch soo wijs wel gheweest dat ghe se al stille-
kens

O P D R A C H T.

kens sijt voor by ghegaen, ick sal u, seer haest, met de Godlijcke gratie, daer van wat breeder spreken: Ondertusschen soude ick gheerne weten wie onse schrijvers zijn, die segghen dat *S. Dominicus* een *vercken*, jae een *groot vercken*, ende eenen *bouten klaes* was; dat *S. Franciscus*, een *Comedian*, een *Vyltje*, een *Ian Potagie*, een *Sotteboltje*, ende een *Sot Fransje* was, dat *S. Ignatius* eenen *Vyl-spieghel* was, ghelijck ghy van hem seght pag. 332. Ick bidde u, wijsst my eens eenen schrijver aen die sulcx gheleyt heeft, ofte andersins ick sou by-kans segghen, ten waer dat ick het liet uyt uw' respect, dat ge lieght, als ge soo dickwils herhaelt dat alle uwe *vuyligheden* uyt onse schrijvers ghetrocken zijn.

Maer Holla! ghy seght Pag. 9. dat se hier en hier in de *annotatien*, *klaerder ontdeckt*, ende *andere grillen en sotternijen verghelken word*.

'T is subtil gheantwoort voor een *Geusch* *Prekikant*: Maer de vraegh is, of alle die *grillen* en *sotternijen*, die in uwe *Annotatien* staen, oock uyt andere schrijvers ghetrocken zijn? soo soude ick dan gheerne sien waer dat staet dat *S. Franciscus* een *Sot*, den *H. Dominicus* een *vercken*, ende den *H. Ignatius* by eenen *Vyl-spieghel* verghelken moet worden: Kont ghy my, dese, en duysent andere dinghen daer by, die in uwe *Annotatien* staen, nergens aen-wissen, soo sijn dit dan uwe eygen *grillen* en *sotternijen*, soo is dan het meeste deel van uwen *Vyl-spieghel* niet anders als *grillen* en *sotternijen*, wat valt er dan teghen my, voor uwe ghemeente, soo te schreeuwen, om dat ick u vereere met den naerne van eenen *Geck*, ofte *Sot*? ghy selve bekennt hier dat uwe *Annotatien* *grillen* en *sotternijen* zijn, en die

O P D R A C H T.

die *soeternijen*, sijn meest uwe eyghen: Ergo soe bekennt ghy van u eygen selven dat ghe eenen *Geek* sijt: Maer, noch ghy, noch uwe ghemeente en sult de kracht van dit argument niet verstaen: Daerom roept hier noch eens uyt, onder malkanderen: Hoort hoe dien onbeschaemden *lesnat* noch eens lastert: Sijt seker dat daetelijck alle de *Neus-wijse* met dit uyt-roepen in alle manieren fullen voldaan zijn, ghelijck-men de pijcken draeght.

8. Ick soude gheerne weten waer dat het gheschreven staet, dat dese *Woorden*, *Wat drommel!* ofte eenen *vloeck* zijn, oft een *onbeschoft* en *vuyt spreken*, ghelijck ghy leght *pag. 7.* toont my eens waer dit gheschreven staet: Ick weet wel dat'er staet *Iuda v. 4. en 8. dat het godloose, onuchtighe, en onreynighe menschen sijn die de overheden ofte heerlijcheden lasteren*, dat's buyten twijffel, maer ick en kan niet sien waer het te vinden is, dat dese *woorden*: *Wat drommel!* eenen *vloeck*, ofte *vuyt spreken* is, vervolgens en kan ick oock niet bespeuren dat ick den Heer Burgh-meester van *Dordrecht* soude ghelastert hebben, als ick hem, in de *ontstelensse* &c. tot tweemaal toe, hebbe doen segghen *Wat drommel!* Ende soo ghy my hier mede gheene kleyne injurie ghedaen hebt, als of ick d'overheden versnaedde, soo sal het den voorsyden Heer Burgh-meester believen, u op dit stuck te praemen, ofte dat ghe reparatie van eere doet, ofte my toont dat ick ghelastert hebbe ende te kort gedaen aen 't respect vanden Heer Burgh-meester: Ghy mooght ondertusschen eens de thien gheboden by d'handt vatten, en sien of te segghen,

OPDRACHT

segghen, *Wat drommel*, daer met dese woorden niet verboden en wordt: *Ghy en sult den naem des Heeren Gods niet ydelijck ghebruyken*: Want, wat weet ik, misschien is den *Drommel*, by de *Hollanders*, *God* te segghen.

9. Ghy sult noch eens in bedenckinge moeten nemen, of het seker is, ghelijck ghy seght Pag. 35. dat het beeldt van alderh. Maghet in de kercke van *S. Willebrords* by *Antwerpen*, van het *ghemeene volck*, onse lieve *Vrouwe ter hoeren* gheuoemt wordt: Vrient, sijt seker dat neen, ten sij dat ghe misschien door het *ghemeen volck* erghens eenen deugeniet vier ofte vijf wilt verstaen, is dat by u het *gemeen volck*? ende als ghy in *uren Vyl-spiegel* seght, dat dit beeldt *gemeenlijck*, onse lieve *Vrouwe ter hoeren* gheuoemt wort, is dat alleen te verstaen van't *ghemeen volck*? alsoo soumen aen uwe ghemeente lichtelijck oock kunnen wijs maeken dat een *Schaeps-hoof* een *Gewich Predikant* is te segghen: maer holla! niet te verre, want de botte ghemeente van *Dordrecht* sal wederom roepen dat dit scheldinghen zijn: Ten doet niet, t'en is maer alleen om te toonen by ghelijkenisse, hoe onsen *Vyl-spieghel* onse moeder-tale verdraeyt: Nu dan, *Mijn heer* en zijt niet beschaemt, bekent dat gy u hier hebt misgriepen, want dat woordeken *gemeenlijck*, soo absoluutelijck ghestelt, ghelijck ghe selve wel weet, en wort noyt in onse taele anders ghebruyckt als om te beteekenen eenighe saeke, die deurgaens, niet alleen van het *gemeen volck*, maer van alle voorten van menschen gheschiedt.

Nu, nu, als een man, bekent uwe faute, en daer

daermede ghedaen, ick sal dat gheerne laten passeren.

Maer hier in hebt ghe seer qualijck gheseyt Pag. 5. dat de Paters de Catholijcken blindboeken, ende haer met leughenen behelpen teghen haere Partijen.

Dat waer schandelijck: Maer sout ghy my die leughenen kunnen aenwijsen? Ick segghe pag. 29. in de ontsteltenisse vande Kercken-raedt, dat gy in uwen Vyl-spieghel seght fol. 236. datse voor Pasquil-dichters oft leugen-saeyers moeten passeren die bunne naemen voor hunne boecken niet uyt en drucken: Waer in heb ick hier gheloghen? Ghy antwoort om dat ghe seght dat dit UYTDRECKELYCK staet in mijnen Vyl-spieghel. Hoe? heb ick gheseyt dat dit uyt-druckelijck staet in uwen Vyl-spiegel? Schaem'd u niet soo te lieghen? daer ghy uyt mijne eyghen woorden van contrarie kont overtuyght worden? dat vry yeder een, mijne woorden lese in de ontsteltenisse vanden Kercken-raedt &c. pag. 29. dat hy daer vry sie of ick daer ghebruycke dat wordeken UYTDRECKELYCK, hy en sal daer niet anders lesen, als: Den auctheur van den Vyl-spiegel bekennt self fol. 236. datse voor Pasquil-dichters of leugen-saeyers moeten passeren die bunne naemen niet uyt en drucken; dat is al: Waer staet hier dit wordeken uyt-druckelijck? Men kan wel yets bekennen al-hoe-wel men dit uyt-druckelijck niet en doet: ist saeken dat uwe ghemeente hier noch de ooghen niet open en doet, ende siet dat ghe gheloghen hebt, soo seggh' ick ront uyt datse dommer als beesten sijn.

Wat staet'er dan in uwen Vyl-spieghel? Daer staet alleen

OPDRACHT.

alleen, seght ghy, dat het uytdrucken van naemen niet noodigh en is in Pasquil-dichters, of leugen-saeyers. Dan vraeght ghy: Kan yemant, die sijne ghesonde berfsen heeft, daer nyt met eenigh ghevolgh van reden beleyten, dat jeder een die sijnen naem niet nyt en druckt, en eenigh schrift, een Pasquil-dichter is?

Komt hier nu wederom, mijne lieve Geuskens van Antwerpen en Dordrecht, en siet mijn schrift in pag. 29. of ick daer segghe dat YEDER EEN die sijnen naem niet nyt en druckt in eenigh schrift, een Pasquil-dichter is; siet of er die woorden staen, YEDER EEN, ghy sult bevinden dat neen: Siet ghy noch niet dat uwen Lemmen my komt beschuldighen van leughenen die hy self ghemaect ende verdicht heeft? Gaet u henen, en betrouwt noch op soo een man, die de heele werelt, met mijn eyghen schrift, hier kan overtuighen van valscheydt, ende van twee grove leughenen, die alle mensch met de handen kan tadelen? gaet segghe ick, ende roept nu noch dat ick hebde als ick hem heet lieghen.

10. De groffte sonde die ick begaen hebbe, volgens het segghen van onsen *Vyl-spieghel* pag. 51. is, dat ick op 't leste van mijn boeckje gestelt hebbe: *Daffers vaert wel*, daer ick nochtans niet meer als een suster en hadde doen spreken: het erghte van al is, dat ick, ghelijck onsen *Lemmen* seght, moet doncke gheweest sijn, om dat ick twee voor een hebbe ghesien.

Den slagh is ghegheven, *Lemmen* heeft het gheleyt, alle de *Geuskens* sullen hem daetelijck nae-pijpen, ghelijck de jonghe, de oude uylen doen: Dit
is we-

O P-DRACHT.

is wederom ghescholden, fullen de *Geusen* roepen, want niemant en is het gheoorloft soo te spreken als onse Predikanten, die daer over volle macht hebben ontfanghen van Godt.

Dat is wel, soo sal ick my dan te vreden houden met uwen Predikant by den neuse te vatten met sijne eyghen woorden: Ick hadde gheseyt dat het een schande was voor de *Geusen*, dat foodanigh een boeck, ghelijck sijnen *Vyl-spieghel* is, gedruckt was sonder approbatie van 't *Classis*, ofte van de heeren Staeten: Hier op antwoort hy in sijnen *Antwerpschen Vyl Pag. 6. Men behoeft niet terstont alles wat er gheschiedt is elck een aen de oore te hangen: Het sal P. Hazart swaer vallen te bewijfen dat den Roomschen Vyl-spiegel sonder ordre ghedruckt is: Hoe sal my nu, desen Vyl-spieghel konnen bewijfen dat ick droncke gheweest hebbe, om dat ick, soo hy seght, twee susters voor eene, hebbe ghesien? Hoe sal hy my konnen bewijfen dat er maer eene suster gheweest is? om dat er maer eene ghesproken en heeft? Maer men behoeft niet daetelyck alles wat er gheschiedt is een yeder aen d'oore te hanghen: Daer kosten wel meer susters als eene sijn, al-hoe-wel maer eene, voor de andere, het woort voerde.*

Siet hier, *Domine Doctor*, hebt ghy eenighe stucken, die ghy in consideratie mooght nemen: Doch, dat ghe niet en denckt dat ick u daermede sal quyt-schelden; neen ick toch: Dit is alleen eenen *voorbode*, andere posten sullen u volle bescheyt brengghen: Dit is den voortocht, of d'avantgarde alleen, het gros sal haest volghen: Dit is een een proefken alleen, om dat ghy eens sout proef

OP-DRACHT.

hoe u de reste sal smaeken : Maer ick geloof
 dat het best wesen sal dat ghe voortaan, ghe-
 ick ghy seght, *Pag. 55. Mijn schrijven met stil-*
wijghen uylacht ende veracht, ende my laet raesen tot'er
toe, sonder my meer aen te trecken: Doet dat soo,
 is den besten raet: Maer als gy dan den Uyl sult
 maect sijn, dat ghe aen uwe ghemeente niet
 gaet wijs-maeken, dat mijne schriften maer
 vreden, lasteringhen, en scheldinghen sijn, niet
 verdedich om eens besien, veel minder beantwoort
 worden, 't is licht wat wijs te maeken aen 't
 vreden, maer alle de gheleerde ende neus-wij-
 coek van uwe eyghen Religie, sullen met u
 lachen en spotten, noch ergher als ghy, erghens
 verdediken in 't duyster, sult met stilswijghen mij-
 schriften sitten uylachen ende verachten.
 Ick weet u noch beteren raet: Als ghy niet meer
 kunt antwoordé: stiert my eenen hoop voddige
 vreden over, gelijk als het *Evangelie van Nicode-*
mus, ofte Damonium Meridianum van Hermes Celosse
ofte Duuyvels-dreck &c. en seght, antwoord daer
 en by soo verre ick het niet en doe, schreeuwt
 voor uwe domme ghemeente: Siet daer, den
 heilich, die soo veel klaps hadde, en kan sich niet
 antwoorden: maer dan soude ick met recht
 daer teghen moghen roepen: Ick hebbe aen den
Wys-spiegel een schrift ghesonden en op-ghedra-
 gen, ghenoemt: *Versoeninge van de menschen met*
Gode, ende en heeft het niet kunnen beantwoor-
 den, soo soude lichtelijck het een teghen het an-
 der slaen, schoon ick u dit schrift, ghelijck ick
 gheseyt hebbe, alleen hebbe ghesonden om per
 Interim,

OP-DRACHT.

incrim, uwe herffenen wat te oeffenen ende te
scherpen. Vaert hiermede wel tot weder-
fiens.

Vyt Antwerpen den 13. Augusti,
dry daeghen naer 't ontfanghen van wens
Antwerpschen Vyl.